

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 131/05-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. augusta 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Juraja Babjaka a Jána Lubyho v konaní o sťažnosti L. K., bytom T., zastúpenej advokátkou JUDr. B. N., K., ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-3 C 201/03, pôvodne vedenom (pred zlúčením s Okresným súdom Rimavská Sobota od 1. januára 2005) na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 201/03, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Rimavská Sobota v konaní vedenom pod sp. zn. RA-3 C 201/03, pôvodne vedenom (pred zlúčením s Okresným súdom Rimavská Sobota od 1. januára 2005) na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 201/03, porušené bolo.

2. L. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (slovom dvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Rimavská Sobota povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

3. Okresný súd Rimavská Sobota je povinný uhradiť L. K. trovy právneho zastúpenia v sume 5 302 Sk (slovom päťtisícristodva slovenských korún) na účet jej právnej zástupkyne advokátky JUDr. B. N., K., do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 131/05 z 11. mája 2005 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rimavská Sobota (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. RA-3 C 201/03, pôvodne vedenom (pred zlúčením s Okresným súdom Rimavská Sobota od 1. januára 2005) na Okresnom súde Revúca pod sp. zn. 3 C 201/03.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr.: 720/2005 doručeným ústavnému súdu 8. mája 2005, v ktorom okrem iného uviedol:

„Návrh bol podaný na bývalom Okresnom súde v Revúcej dňa 08. 12. 2003. V spise neboli robené žiadne úkony, až na odpoveď sudkyne JUDr. K. zo dňa 16. 04. 2004 na urgenciu konania v spore. Z jej odpovede vyplýva, že bývalý Okresný súd Revúca bol personálne neobsadený od svojho vzniku, preto nie je možné jednotlivé veci vybavovať priebežne. Z tohto dôvodu sa na súde vybavovali návrhy, ktoré došli v roku 2002, maximálne v prvej polovici roku 2003.

Po zlúčení zaniknutého Okresného súdu Revúca s tunajším súdom bola prerozdelená okrem iného aj agenda JUDr. K. Na základe sťažnosti advokátky navrhovateľky som konajúcej sudkyňi dala písomný pokyn na skoršie vytýčenie termínu pojednávania, než ako to pôvodne oznámila účastníkom konania, že predpokladaný termín pojednávania je v roku 2006. Túto právnu vec považujem za skutkovo aj právne nenáročnú.

Po mojom pokyne na skoršie vytýčenie termínu pojednávania bol vytýčený termín pojednávania na deň 21. 07. 2005 o 10.00 hod. Nezistila som žiadne prekážky konania podľa § 107 a nasl. O. s. p. a sťažovateľka nespôsobilá žiadne prietahy, prietahy boli spôsobené bývalým Okresným súdom v Revúcej a tieto prietahy považujem za zbytočné.“

Právnej zástupkyňi sťažovateľky bola listom z 8. júna 2005 daná možnosť zaujať stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, avšak túto možnosť nevyužila.

V spojitosti s rozhodovaním v tomto prípade (bod 2 a 3 výroku tohto nálezu) ústavný súd uvádza, že podľa § 15 ods. 2 písm. j) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov výkon súdnictva, všetky práva a povinnosti vrátane prechodu správy majetku štátu, práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov a štátnozamestnaneckých vzťahov a iných právnych vzťahov a práv a povinností

z osobitných vzťahov sudcu k štátu prešli k 1. januáru 2005 z Okresného súdu Revúca na Okresný súd Rimavská Sobota.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa sťažnosťou domáhala vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“.

Sťažovateľka zároveň namietala aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého „Každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom...“.

„Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (IV. ÚS 365/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Samosudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov.

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu. Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povaha veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že od podania návrhu 8. decembra 2003 Okresný súd Revúca prakticky v merite veci nekonal, iba listom zo 16. apríla 2004 odpovedal sťažovateľke na urgenciu konania a 7. februára 2005 jej oznámil, „že predpokladaný termín pojednávania bude v roku 2006“. Dňa 29. apríla 2005 okresný súd nariadil termín pojednávania na 21. júl 2005 a 23. mája 2005 vyzval Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Revúca na oznámenie, či sťažovateľka bola v ním určenom období vedená v evidencii nezamestnaných občanov. Vzhľadom na tieto zistenia ústavného súdu, ako aj stanovisko okresného súdu, ktorý uznáva zbytočné priet'ahy v napadnutom konaní, nepovažoval ústavný súd za potrebné analyzovať postup všeobecného súdu podľa citovaných kritérií; za postačujúce považoval v súlade so svojou doterajšou judikatúrou

(II. ÚS 177/03, II. ÚS 236/04) samotné zistenie nečinnosti okresného súdu v trvaní takmer 17 mesiacov.

Ústavný súd pripomína, že sťažovateľka sa žiadnym spôsobom nepričinila o taký stav konania, aký bol zistený podľa obsahu súvisiaceho súdneho spisu.

Ústavný súd na základe týchto zistení a stanoviska okresného súdu mohol preto dospieť k záveru, že nečinnosťou označených všeobecných súdov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z oznámenia okresného súdu doručeného ústavnému súdu 27. júla 2005 vyplýva, že sťažovateľka podaním z 20. júla 2005 (pred pojednávaním nariadeným na 21. júl 2005) vzala späť žalobný návrh v jej právnej veci a žiadala konanie zastaviť z dôvodu, že sa zamestnala a o vyplatení príspevku na výživu rozvedenej manželky za zaostané obdobie sa s odporcom dohodla. Okresný súd preto uznesením č. k. RA-3 C 201/03-34 z 21. júla 2005 konanie zastavil.

Na základe uvedeného neprichádzalo už do úvahy prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, ako sa sťažovateľka pôvodne domáhala.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy „Ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie“.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Podľa § 56 ods. 5 citovaného zákona ak ústavný súd rozhodne o priznaní

primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť s'ťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

S'ťažovateľka v s'ťažnosti žiadala aj o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia v sume 50 000 Sk z dôvodu, že „*po rozvode manželstva ostala sama vo veku 27 rokov a jej príjem predstavuje len dávku sociálnej pomoci vo výške 1.680,- Sk a t. č. je nezamestnaná*“, a navyše, ako uvádza, je študentkou externého štúdia na vysokej škole. Ďalej uviedla, že „*vidí nemajetkovú ujmu v pocitoch neistoty, krivdy a úzkosti, keďže všeobecný súd za tak dlhú a neprimeranú dobu nerozhodol a ani plynulo nekonal v spore, ktorého predmetom je v podstate jej existencia, resp. jej primeraná výživa na slušný život, na ktorý je však doposiaľ nútená požičať si finančné prostriedky od svojich príbuzných a známych*“.

Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu celkovú dĺžku konania okresného súdu v právnej veci s'ťažovateľky vedenej pod sp. zn. RA-3 C 201/03, berúc do úvahy konkrétne okolnosti prípadu, ako aj to, že z hľadiska povahy veci ide o konanie citlivé, pretože stav neistoty ohľadne výživného rozvedenej manželky navyše dlhodobejšie nezamestnanej závažne ovplyvňoval zabezpečovanie jej životných potrieb, ústavný súd považoval priznanie sumy 20 000 Sk za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľky, ktoré jej vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátkou JUDr. B. N.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2004, ktorá bola 15 008 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, spísanie sťažnosti a jej podanie) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení vyhlášky č. 279/05 Z. z. (ďalej len „vyhláška“), za každý úkon v sume po 2 501 Sk a 2 x 150 Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky). Úhrada bola priznaná v celkovej sume 5 302 Sk.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. augusta 2005